

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av kostnämnden i Lycksele år 2016

Rapport Gr 5/2016

Mars 2017
Jonas Hansson, revisionskontoret
Diarienummer: REV 21:2-2016

Innehåll

1. SAMMANFATTANDE ANALYS.....	3
1.1. MÅLUPPFYLLELSE.....	3
1.2. STYRNING	3
1.3. REKOMMENDATIONER	3
2. BAKGRUND	4
2.1. IAKTTAGELSER I 2015 ÅRS GRANSKNING	4
2.2. REVISIONSFRÅGOR.....	4
2.3. AVGRÄNSNING.....	5
2.4. REVISIONSKRITERIER	5
2.5. ANSVARIG STYRELSE ELLER NÄMND.....	5
3. NÄMNDENS UPPDRAG	5
3.1. KOMMUNALLAGEN	5
3.2. FULLMÄKTIGES REGLEMENTE FÖR NÄMNDEN	5
3.3. SAMVERKANSAVTAL.....	5
3.4. NÄMNDENS VERKSAMHETSPLAN.....	5
NÄMNDENS VERKSAMHET UNDER ÅR 2016	7
3.5. NÄMNDENS STYRDOKUMENT OCH PROTOKOLL	7
3.6. NÄMNDENS EKONOMISTYRNING	7
3.7. NÄMNDENS ARBETE MED INTERN KONTROLL.....	8
3.8. NÄMNDENS DELÅRSRAPPORTER OCH ÅRSRAPPORT	9
3.8.1. <i>Delårsrapporter</i>	9
3.8.2. <i>Årsrapport</i>	10
3.9. ÅTGÄRDER MED ANLEDNING AV IAKTTAGELSER FÖREGÅENDE ÅR	11
4. SVAR PÅ REVISIONSFRÅGOR.....	11
4.1. REKOMMENDATIONER	12

1. Sammanfattande analys

1.1. Måluppfyllelse

Vår bedömning är att kostnämnden inte hade en tillräcklig måluppfyllelse för år 2016. Nämnden redovisade ett underskott med 1,8 miljoner kronor vilket motsvarar en avvikelse på -5 procent i relation till de budgeterade intäkterna. Positivt är att nämnden utvecklat sin verksamhetsplan med fler mätbara mål. Nämnden redovisade i sin årsrapport att 9 av 12 mål uppfyllts.

1.2. Styrning

Positivt är att nämnden beslutat om en internkontrollplan. Nämnden har dock inte säkerställt att kontroller blivit genomförda och rapporterade till landstingsstyrelsen. Vår bedömning är att nämndens arbete med intern kontroll under år 2016 fortfarande var för svagt utvecklad.

Under år 2016 har två av de förtroendevalda revisorerna träffat företrädare för nämnden. Under detta möte framkom att nämnden arbetade med att förbättra den interna kontrollen.

1.3. Rekommendationer

Vi rekommenderar kostnämnden att arbeta med följande förbättringsområden:

- Fortsätt arbetet med att utveckla verksamhetsplanen med mätbara mål
- Fortsätt arbetet med att utveckla den interna kontrollen.
- Säkerställ en utvecklad ekonomistyrning i syfte att uppnå en ekonomi i balans.

2. Bakgrund

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelserna och nämnderna ansvarar också för återrapporteringen till fullmäktige.

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser och nämnder. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna har i sin granskningsplan för år 2016 beslutat att genomföra en grundläggande granskning av landstingets samtliga styrelser och nämnder. Denna rapport avser kostnämnden i Lycksele.

2.1. Iakttagelser i 2015 års granskning

Vi bedömde att nämnden hade utvecklat sin redovisning men konstaterade att verksamhetsplanen fortfarande i stor utsträckning saknade mätbara mål. Det gick därför inte att bedöma om resultatet år 2015 var förenligt med fullmäktiges mål och uppdrag för nämnden.

Kostnämnden redovisade ett ekonomiskt underskott med 2,92 miljoner kronor för år 2015. Detta var en avvikelse med -7,8 procent i relation till de budgeterade intäkterna.

Vi bedömde att nämnden hade en allt för svagt utvecklad intern kontroll.

I förra årets granskning lämnade revisorerna följande rekommendationer till nämnden:

- Utveckla verksamhetsplanen med mätbara mål
- Utveckla arbetet med den interna kontrollen

Vi har följt upp rekommendationerna från föregående års granskning.

2.2. Revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras ansvarsprövning av nämnden. Den första revisionsfrågan som granskningen ska besvara är om nämndens måluppfyllelse är tillräcklig.

Den andra revisionsfrågan är om nämnden har haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde. För denna del har vi formulerat följande underliggande revisionsfrågor:

- Är nämndens redovisning av måluppfyllelse tillräckligt utvecklad?
- Har nämnden metoder och system som säkerställer att beslut blir genomförda och regler efterlevs?
- Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning.

Granskningen har genomförts med stöd av revisionskontorets program för årlig granskning av nämnd. Programmet innehåller delar för granskning av nämndernas verksamhetsplaner, protokoll, delårsrapporter, årsrapporter, ekonomistyrning, nämndens arbete med intern kontroll, följsamhet till regler

och rutiner och uppföljning av tidigare års granskningar. Rapportens sakinnehåll har kvalitetssäkrats med kostchefen i Lycksele kommun.

2.3. Avgränsning

Granskningen avser nämndens verksamhet år 2016.

2.4. Revisionskriterier

Vår bedömning av nämndens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen
- Fullmäktiges reglemente för nämnden
- Samverkansavtal mellan landstinget och Lycksele kommun

2.5. Ansvarig styrelse eller nämnd

Granskningen avser kostnämnden.

3. Nämndens uppdrag

3.1. Kommunallagen

Nämnden har enligt kommunallagens 6 kap 7 § ansvar för bedriva verksamheten inom sitt ansvarsområde i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt och de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten i övrigt bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

3.2. Fullmäktiges reglemente för nämnden

Landstingsfullmäktige och Lycksele kommunfullmäktige fastställde år 2007 ett reglemente för kostnämnden. Reglementet uppdaterades under år 2014. Av reglementet framgår att kostnämnden ansvarar för kostproduktion i enlighet med det samverkansavtal som kommunen och landstinget tecknat.

3.3. Samverkansavtal

Av samverkansavtalet framgår att kostnämnden ingår i Lycksele kommuns organisation. Verksamheten leds av kostchefen. Kommunen är arbetsgivare för personalen och ansvarar för beredning och verkställighet av nämndens beslut.

3.4. Nämndens verksamhetsplan

Kostnämnden har i sin verksamhetsplan för år 2016 utgått från 7 av Lycksele kommuns övergripande målområden och utifrån dessa fastställt mål för kostnämndens verksamhet:

- **Finansiellt**
  - Budgetföljsamheten ska vara 100 procent.
- **Barn och utbildning**
  - Skolmåltiden ska vara en del i det pedagogiska arbetet.

- **Jämställdhet**
  - Kostverksamheten ska medverka till en ökad förståelse för olika kulturer

- **Personal**
  - Inom kostverksamheten ska ambitionen vara att organisera arbetet så att fler kan erbjudas heltidstjänster.
  - Andelen medarbetare med rätt kompetens är 90 procent
  - Att under året genomföra minst tre olika kompetenshöjande aktiviteter.

- **Hälsa**
  - Hälsotalet inom kostverksamheten ska nå kommunens mål med sjuktal som är lägre än 5 procent.

- **Miljö och hållbarhet**
  - Öka inköpen av närproducerade livsmedel med 2 procent av livsmedelsskostnaden.

- **Natur, kultur och fritid**
  - Att genomföra minst en aktivitet med samisk anknytning under året.

Utöver dessa mål innehåller verksamhetsplanen även nämndspecifika mål:

- Att alla patienter/brukare ska ha en så god nutritionsstatus som möjligt.
- Minska antalet personer med risk för undernäring inom äldreomsorgen.
- Att personal ska ha goda kunskaper om nutrition för äldre samt att erbjuda en trevlig och varierande måltidsordning.
- Att personal skall få bättre förståelse för hur viktigt det är att varje enskild individ får rätt kost.

Kostnämndens verksamhetsplan för år 2016 bestod av sammanlagt 12 mål som nämnden avsåg att följa upp under året.

Vår kommentar

Nämnden har utvecklat verksamhetsplanen med fler mål och en tydligare koppling till Lycksele kommuns övergripande mål. Verksamhetsplanen skulle dock kunna vara tydligare med mätbara mål och aktiviteter. Det framgår inte av verksamhetsplanen hur samtliga mål ska följas upp samt vad som krävs för att ett mål ska anses vara uppfyllt.

Nämndens verksamhet under år 2016

3.5. Nämndens styrdokument och protokoll

Nämnden har under år 2016 haft 5 protokollförda sammanträden. I tabellen nedan finns en sammanställning över i vilken grad nämnden beslutat eller säkerställt att det finns grundläggande styrdokument för sitt ansvarsområde.

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Verksamhetsplan år 2016	Ja	2016-04-07, § 16
Budget år 2016	Ja	2015-04-13, § 20
Underlag för landstingsplan och budget för år 2016	Ja	2016-04-07 § 12
Internkontrollplan 2016	Ja	2016-09-08, § 34
Delegationsordning	Ja	2016-02-17, § 6, reviderad 2016-11-28 § 48
Attestordning	Ja	Delegerat till kostchef och kostekonom
Dokumenthanteringsplan	Ja	2015-02-26, § 11
Rutin för ärendeberedning	Nej	
Rutin för att anmäla delegationsbeslut	Nej	
Delårsrapport 1	Nej	Kostnämnden har skickat in en resultaträkning samt prognos per 30 april 2016. Kostnämnden har inte beslutat om någon delårsrapport per april 2016.
Delårsrapport 2	Ja	2016-09-08, § 35
Årsredovisning år 2016	Ja	2017-02-15, § 5-6

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden utvecklat arbetet med den interna kontrollen och beslutat om en reviderad internkontrollplan för år 2016. Nämnden saknar dokumenterad rutin för ärendeberedning och rutin för att anmäla delegationsbeslut. Nämnden har inte beslutat om en delårsrapport per 30 april 2016.

3.6. Nämndens ekonomistyrning

Tillbakablick på år 2015

Kostnämnden redovisade ett underskott med 2,9 miljoner kronor för verksamhetsåret 2015. Detta motsvarade ett underskott med 7,8 procent av de budgeterade intäkterna. Underskottet berodde på minskade intäkter från landstinget och kommunen. Nämnden angav i årsrapporten för år 2015 att vidtagna åtgärder under år 2015 inte gett tillräcklig effekt för att uppnå en ekonomi i balans. Nämnden uppgav att kostchef, ekonomichef och verksamhetschef för för- och grundskola skulle påbörja en översyn av måltidsverksamheten på skola och förskola samt att en översyn av avtalet med landstinget skulle genomföras.

Nämndens beredning av 2016 års budget

Kostnämnden har under ett flertal år redovisat underskott mot budget. Nämnden har i sin rapportering förklarat att underskotten berott på minskade inköp från landstinget och kommunen.

Nämndens verksamhetsplan för år 2016

Av verksamhetsplanen för år 2016 framgår att nämnden beslutat om två prioriterade områden för att uppnå målet om budgetföljsamhet. De två områdena är att med strukturella åtgärder minska vikariekostnaderna och att minska livsmedelskostnaderna med 300 000 kr.

Nämndens agerande under år 2016

Nämnden har tagit del av ekonomiska rapporter vid varje sammanträde under år 2016.

Kostnämnden har vid sitt sammanträde i november 2016 beslutat om förändrade måltidspriser och förslag till förändring av hyresersättning till landstinget. Nämnden lyfter i årsrapporten fram att avtalet med landstinget och kommunen ska ses över under år 2017.

Nämnden redovisar ett ekonomiskt underskott med sammanlagt 1,8 miljoner kronor vilket motsvarar 5 procent av de totala budgeterade intäkterna.

Vår kommentar

Kostnämndens underskott för år 2016 är något lägre än föregående år. De åtgärder som nämnden vidtagit har dock inte räckt till för att klara det ekonomiska resultatet. Det är positivt att nämnden beslutat om ytterligare åtgärder i slutet av året i syfte att uppnå det ekonomiska resultatet för år 2017. Vi kommer att följa upp detta i 2017 års granskning.

3.7. Nämndens arbete med intern kontroll

Av kommunallagens 6 kap. 7§ framgår att nämnden ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig.

Av tabellen nedan framgår nämndens arbete med intern kontroll utifrån frågorna i revisionskontorets granskningsprogram.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
1. Har nämnden upprättat en organisation för arbetet med den interna kontrollen?	Ja	Av internkontrollplanen framgår att kostchefen ansvarar för uppföljningen.
2. Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar	Nej	Det framgår inte av nämndens protokoll att nämnden säkerställt att det funnits dokumenterade riskbedömningar inför beslut om internkontrollplan.
3. Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2016-09-08 § 34
4. Har nämnden säkerställt	Delvis	Det är i internkontrollplanen inte spe-

att internkontrollplanen beskriver vilka kontroller som ska genomföras, vilka metoder som ska användas, vem som har ansvar för kontrollerna och när uppföljning ska vara genomförd?		cificerat i vilken omfattning kontroller ska genomföras.
5. Har nämnden säkerställt att kontroller i internkontrollplanen är genomförda?	Nej	
6. Har nämnden bedömt resultatet av genomförd uppföljning av intern kontroll?	Nej	
7. Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Nej	
8. Har nämnden i samband med delårsrapporten per augusti följt upp arbetet med den interna kontrollen?	Nej	
9. Har nämnden senast i samband med årsredovisningen till landstingsstyrelsen rapporterat om resultatet från sin uppföljning av den interna kontrollen?	Nej	

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden beslutat om en internkontrollplan. Nämnden saknar dock en dokumenterad riskanalys inför beslut om internkontrollplan. Internkontrollplanen bör dessutom förtydligas så att det framgår i vilken omfattning kontroller ska genomföras. Vi har vid protokollgranskning inte kunnat fastställa att nämnden säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen har blivit genomförda. Nämnden har inte rapporterat om uppföljningen av den interna kontrollen till landstingsstyrelsen. Vår bedömning är därför att nämndens arbete med intern kontroll fortfarande är svagt utvecklat.

Under år 2016 träffade två av revisorerna nämnden. Vid detta möte informerade nämnden om att ett arbete pågick med att utveckla den interna kontrollen. Revisorerna kommer att följa upp detta arbete under år 2017.

3.8. Nämndens delårsrapporter och årsrapport

3.8.1. Delårsrapporter

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om det ekonomiska resultatet är förenligt med fullmäktiges beslut och om verksamheten drivits inom uppsatta mål.

Kostnämnden har skickat in en resultaträkning per mars 2016 samt en prognos för det ekonomiska resultatet per april 2016.

Nämnden inkom inte i tid med sin delårsrapport per augusti 2016 till landstingsstyrelsen. Nämnden hade endast expedierat en verksamhetsberättelse per 31 augusti 2016. Sammanställning för det ekonomiska resultatet saknades. I nämndens protokoll från den 8 september 2016 fanns ett månadsbokslut per 31 juli 2016. Nämnden redovisade ett underskott med 1,5 miljoner kronor vilket var en negativ avvikelse med 7 procent i relation till de budgeterade intäkterna. Enligt nämndens redovisning av måluppfyllelse per 31 augusti var 9 av 12 mål uppfyllda. Nämnden redovisade inte någon bedömning om måluppfyllelse vid årets slut.

3.8.2. Årsrapport

Kostnämnden redovisar ett ekonomiskt underskott med 1,8 miljoner kronor för år 2016. Detta motsvarar en avvikelse på 5 procent mot de budgeterade intäkterna.

Kostnämnden redovisade i årsrapporten att 9 av 12 mål var uppfyllda. Förutom det ekonomiska målet om ekonomi i balans uppnådde inte nämnden målet att minska antalet timanställda. Nedan följer en sammanställning av nämndens redovisning av måluppfyllelse i årsrapporten:

Mål	Mål uppfyllt	Kommentar
Ekonomi i balans	Nej	Sammanlagt underskott 1,8 miljoner kronor, vilket motsvarar 5 procent av budgeterade intäkter.
Genomföra två fortbildningsaktiviteter.	Ja	
Minimera mertid/övertid.	-	Ej redovisat. Personalavdelningen har inte kunnat ta fram jämförbara siffror från år 2015.
Personal med rätt kompetens.	Ja	
Minska andelen timanställda.	Nej	
Minska andelen sjukskrivna.	Ja	Minskat med 3 procent.
Öka andelen ekologiska och närproducerade livsmedel.	Ja	Ökat med 5 procent.
Delta i aktiviteter för att uppmärksamma att Lycksele är en del av Sapmi.	Ja	
Kostråd har regelbundna träffar för att följa upp nutritionsstatus.	Ja	
Vårdpersonal får utbildning i nutrition.	Ja	

Kundnöjdhet över 90 procent.	Ja	Kundnöjdhet 93 procent i landstingets patientenkät.
Nutritionsberäknade måltider	Ja	Stickprov på en veckas måltider uppfyllde livsmedelsverkets rekommendationer.

Vår kommentar

Vi har i tidigare års granskningar rekommenderat kostnämnden att utveckla verksamhetsplanen med fler mätbara mål. Det är positivt att nämnden följt våra rekommendationer och tagit fram fler mål för verksamheten. Det är också positivt att nämnden i årsrapporten följt upp målen. Vi bedömer ändå att några av målen bör förtydligas så att det tydligt framgår vad som krävs för att målen ska anses vara uppfyllda.

3.9. Åtgärder med anledning av iakttagelser föregående år

Rekommendationer från 2016 års granskning:	Har nämnden under år 2016 vidtagit tillräckliga åtgärder?	Vår kommentar:
Utveckla verksamhetsplanen med mätbara mål.	Ja	
Utveckla arbetet med den interna kontrollen.	Nej	Det är positivt att nämnden beslutat om en internkontrollplan. Vår samlade bedömning är dock att nämndens internkontrollarbete fortfarande är svagt utvecklat. Av det yttrande som nämnden inkommit med till revisorerna framgår att Lycksele kommun avsett att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla en gemensam internkontrollplan för Lycksele kommun.

4. Svar på revisionsfrågor

Vi bedömer att nämnden inte hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2016. Nämnden redovisade ett ekonomiskt underskott med 1,8 miljoner kronor vilket motsvarar en avvikelse på -5 procent i relation till de budgeterade intäkterna.

Vår samlade bedömning är att nämnden inte hade en tillfredställande styrning och kontroll över sitt ansvarsområde. Nämnden har visserligen beslutat om en internkontrollplan men vår granskning av nämndens internkontrollarbete visar fortfarande på brister. Nämnden har inte rapporterat utfallet av kontrollerna till landstingsstyrelsen.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Är nämndens måluppfyllelse tillräcklig?	Nej	

Är nämndens redovisning av måluppfyllelse tillräckligt utvecklad?	Ja	Några av målen i verksamhetsplanen bör dock förtydligas så att det tydligt framgår vad som krävs för att målet ska vara uppfyllt.
Har nämnden metoder och system som säkerställer att beslut blir genomförda och regler efterlevs?	Nej	Nämndens arbete med intern kontroll är fortfarande inte tillräckligt utvecklat. Nämnden saknar även rutin för ärendeberedning och rutin för att anmäla delegationsbeslut.
Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av revisorernas rekommendationer i 2015 års granskning.	Delvis	Av yttrande från nämnden framgår att ett arbete påbörjats med att utveckla internkontrollarbetet inom Lycksele kommun. Nämnden fattade även beslut om en ny internkontrollplan för år 2016.

4.1. Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande förbättringsområden:

- Fortsätt arbetet med att utveckla verksamhetsplanen med mätbara mål.
- Fortsätt arbetet med att utveckla den interna kontrollen.
- Säkerställ en utvecklad ekonomistyrning i syfte att uppnå en ekonomi i balans.

Umeå den 22 mars 2017

Jonas Hansson
Revisor
Västerbottens läns landsting